

Witte nachten

Van André Aciman verscheen eveneens bij uitgeverij Anthos

Valse papieren
Noem me bij jouw naam

André Aciman

Witte nachten

Vertaald door
Wim Scherpenisse
en Jan de Nijs

Anthos|Amsterdam



ISBN 978 90 414 1641 4

© 2010 André Aciman

© 2010 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam, Wim Scherpenisse en Jan de Nijs

Oorspronkelijke titel *Eight White Nights*

Oorspronkelijke uitgever Farrar, Straus and Giroux

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © Denis Frémond, *Minor Swing 2*

Foto auteur Don Pollard

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

Voor Philip
luz y dulzura

Eerste nacht

Halverwege het diner wist ik dat ik de hele avond achterstevoren opnieuw zou afdraaien – de bus, de sneeuw, de wandeling de kleine helling op, de kathedraal die recht voor me opdoemde, de vrouw in de lift, de volle ruime woonkamer waar door kaarslicht beschenen gezichten straalden van plezier en voorpret, de pianomuziek, de zanger met de keelstem, de geur van dennenhout overal om me heen terwijl ik van kamer naar kamer dwaalde en bedacht dat ik die avond misschien veel eerder had moeten komen, of iets later, of helemaal niet, de klassieke sepia etsen aan de muur bij de badkamer waar een klapdeur toegang gaf tot een lange gang die naar privévertrekken voerde die niet voor gasten bedoeld waren, maar die om een andere hoek naar de vestibule leidde en toen, als door een wonder, weer naar dezelfde woonkamer, waar zich meer mensen hadden verzameld en waar iemand bij het raam, waar ik een rustig plekje achter de grote kerstboom dacht te hebben gevonden, op me afkwam, me plotseling haar hand toestak en zei: ‘Ik ben Clara.’

Ik ben Clara, uitgesproken in een flits, alsof het de normaalste zaak van de wereld was, alsof ik het altijd al had geweten, of had moeten weten, en – aangezien ik haar geen blijk van herkenning had gegeven, of misschien probeerde dat niet te doen – zij me hielp de schijn te laten varen en een naam die iedereen ongetwijfeld al veel vaker had genoemd van het bijbehorende gezicht voorzag.

Bij iemand anders zou *Ik ben Clara* eruit zijn gekomen als een voorzichtige gespreksopening – lankmoedig, schijnbaar assertief, overdreven achteloos, afstandelijk, geventileerd als een toevallig opkomende gedachte, het verbale equivalent van een slappe, futloze handdruk die geleerd heeft met bovenmatige inspanning vastberadenheid en kracht

uit te drukken. Bij een verlegen iemand zou *Ik ben Clara* zoveel inspanning vergen dat ze uitgeput en welhaast dankbaar zou achterblijven als je verzuimde op haar opening in te gaan.

In dit geval was *Ik ben Clara* vrijpostig noch opdringerig, maar werd het uitgesproken met de ge oefende, spottende glimlach van iemand die het te vaak had gezegd om zich nog druk te maken over hoe het bij vreemden de stilte verbrak. Geforceerd, onverschillig, vermoeid en gemuseerd – jegens zichzelf, jegens mij, jegens het leven, omdat kennismakingen je altijd een gespannen, opgelaten gevoel geven – glipte het tussen ons in als een nietszeggende formaliteit die we nu eenmaal moesten afhandelen, en dat kon dan net zo goed nu, aangezien wij tweeën wat apart stonden van degenen die zich in het midden van de kamer hadden verzameld om te gaan zingen. Haar woorden overvielen me als zo'n windvlaag die zich door geen enkel obstakel laat weerhouden en alle deuren en ramen opengooit, die aprilbloesem meevoert in het hart van een wintermaand en alles op zijn weg in beroering brengt met de jachtige vrijpostigheid van mensen die zich niets van anderen aantrekken en niets te verliezen hebben. Ze viel niet met de deur in huis en sloeg geen vervelende stappen over, maar haar drie woorden droegen een zweempje onheil en commotie in zich dat niet geheel onwelkom of onbedoeld was. Het paste bij haar voorkomen, de priemende arrogantie van haar kin, de voiledunne karmozijnrode blouse met de knoopjes los tot aan het borstbeen, de glooiing van de huid even zacht en onheilspellend als het diamanten knopje aan de dunne platina ketting om haar hals.

Ik ben Clara. Het kwam onaangekondigd binnenvallen, als een toeschouwer die zich een paar seconden voor het doek opgaat een volgepakte schouwburg binnenwurmt, iedereen stoort en tegelijkertijd zo duidelijk ingenomen is met de beroering die ze veroorzaakt dat ze, zodra ze de plaats gevonden heeft die de rest van het seizoen de hare zal zijn, haar jas uitdoet, hem om haar schouders hangt, zich tot haar nieuwe buur richt en, met de bedoeling zich voor de verstoring te verontschuldigen zonder de gebeurtenis al te zeer op te willen blazen, samenzweerderig fluistert: 'Ik ben Clara.' Het betekende: ik ben de Clara die je hier het hele jaar zult zien, dus laten we er maar het beste van maken. Ik ben de Clara van wie je nooit had gedacht dat ze naast je zou zitten, en toch zit ik hier. Ik ben de Clara die je hier de rest van dit jaar en ieder ander jaar van je leven iedere dag opnieuw zult hopen aan te treffen, en ik weet het, en laten we wel wezen, hoezeer je ook je best doet om het te

verbergen, jij wist het vanaf het eerste moment dat je me in het oog kreeg. *Ik ben Clara.*

Het was een kruising tussen een plagerig ‘Dat wist je toch wel?’ en ‘Waarom trek je zo’n gezicht?’ ‘Hier,’ leek ze te zeggen, als een goocheelaar die een kind een simpel trucje wil leren, ‘neem deze naam en houd hem stevig vast, en als je alleen thuis bent, open dan je hand en denk: vandaag heb ik Clara ontmoet.’ Het was als het aanbieden van een chocoladekoekje aan een oudere heer die op het punt stond zijn geduld te verliezen. ‘Zeg niets voordat u er een hap van hebt genomen.’ Ze stootte je aan, maar maakte het nog voordat je het gevoeld had weer goed, zodat het niet duidelijk was wat er eerst was, het excuus of de zachte por, of dat ze allebei in hetzelfde gebaar vervlochten waren, rond haar drie woorden kringelend als speelse doodsbedreigingen die zich voordeden als nietszeggende grapjes. *Ik ben Clara.*

Het leven ervoor. Het leven erna.

Alles vóór Clara leek zo levenloos, leeg, voorlopig. Het Clara-namaals bracht me in vervoering en joeg me angst aan, een luchtspiegeling van water achter een vallei vol ratelslangen.

Ik ben Clara. Dat was wat ik het best kende en waarnaar ik altijd weer kon terugkeren als ik aan haar wilde denken: levendig, warm, sarcastisch en gevaarlijk. Haar hele wezen straalde uit deze drie woorden, alsof ze een dringende boodschap vormden, op mysterieuze wijze op een luciferboekje gekrabbeld dat je in een portemonnee laat glijden omdat het altijd een avond zal oproepen waarop een droom, een mogelijk leven, plotseling voor je opbloeide. Het is heel goed mogelijk dat het slechts een droom was en niets meer dan dat, maar het maakte zo’n hevig verlangen om gelukkig te zijn in me wakker dat ik bijna bereid was te geloven dat ik inderdaad gelukkig was, die avond dat iemand kwam binnenvallen en aprilbloesem meevoerde in het hart van een wintermaand.

Zou ik me nog steeds zo voelen als ik vanavond het feest verliet? Of zou ik listige manieren vinden om me vast te klampen aan kleine tekortkomingen, zodat die me dwars zouden gaan zitten en ik de droom om zeep kon helpen tot hij afbrokkelde en zijn glans verloor en me, met zijn verloren glans, er eens temeer aan zou herinneren, zoals altijd weer, dat geluk het enige in het leven is dat anderen je niet kunnen geven?

Ik ben Clara. Het toverde haar stem tevoorschijn, haar glimlach, haar gezicht toen ze die nacht in de menigte verdween en mij het gevoel gaf dat ik haar alweer kwijt was, dat ik me haar had ingebeeld. ‘Ik ben

Clara,' zei ik in mezelf, en ze was weer helemaal opnieuw Clara en stond naast me bij de kerstboom, levendig, warm, sarcastisch en gevaarlijk.

Ik was – en dat wist ik binnen een paar minuten nadat ik haar had ontmoet – me er al op aan het voorbereiden om haar nooit meer terug te zien, me al aan het afvragen hoe ik *Ik ben Clara* die avond zou meenemen en zou opbergen in een la bij mijn manchet- en boordenknopen, mijn horloge en mijn geldclip.

Ik was aan het leren om niet te geloven dat dit nog eens vijf minuten zou kunnen duren, omdat het alles had van een onwerkelijke, betoverde entr'acte waarbij dingen zich veel te makkelijk openen en bereid lijken ons binnen te laten in de doorgaans gesloten cirkel die niets anders is dan ons eigenste leven, ons leven zoals we het altijd hebben willen leven maar dat we telkens weer verraden, ons leven eindelijk naar de juiste toonsoort getransponeerd, opnieuw verteld in de juiste tijdsvorm, in een taal die tot ons spreekt en goed is voor ons en voor ons alleen, ons leven dat eindelijk werkelijk en helder is geworden omdat het is blootgelegd, niet met onze eigen maar met andermans stem, uit andermans hand gepakt, betrapt op het gezicht van iemand die onmogelijk een vreemde kan zijn, maar die, omdat ze niets anders dan een vreemde is, onze ogen vasthoudt met een blik die zegt: vanavond ben ik de bril waardoor je je leven bekijkt en die bepaalt hoe je het leeft. Vanavond ben ik je blik op de wereld die naar je terugkijkt. *Ik ben Clara*.

Het betekende: neem mijn naam en fluister hem tegen jezelf, en kijk er over een week nog eens naar om te zien of er geen kristallen aan zijn ontsproten.

Ik ben Clara – ze had geglimlacht, alsof ze nog lachte om iets wat iemand anders zojuist tegen haar gezegd had, waarna ze, gebruikmakend van de vrolijkheid die in een andere context was begonnen, mij achter de kerstboom had opgezocht en me haar naam had verteld, een hand had gegeven, en mij het gevoel gaf dat ik wilde lachen om clous die ik niet had gehoord, maar waarvan de portee precies overeenkwam met mijn eigen gevoel voor humor.

Dat betekende *Ik ben Clara* voor mij. Het schiep een illusie van intimiteit, van een kort onderbroken en haastig weer hervatte vriendschap, alsof we elkaar al eerder hadden ontmoet, of elkaars pad hadden gekruist maar elkaar telkens waren misgelopen en nu koste wat het kost opnieuw aan elkaar moesten worden voorgesteld, zodat ze door haar hand naar me uit te steken iets deed wat we al veel eerder hadden moe-

ten doen, aangezien we samen waren opgegroeid en elkaar uit het oog waren verloren, of heel veel hadden meegemaakt, misschien een eeuwigheid geleden geliefden waren geweest, totdat zoiets triviaals en beschamends als de dood tussen ons was gekomen, wat ze deze keer niet zou laten gebeuren.

Ik ben Clara betekende: ik ken jou al – dit is geen alledaagse gebeurtenis – en als je soms denkt dat het lot hier niet de hand in heeft, denk dan nog maar eens goed na. We kunnen ons, als je wilt, aan de gebruikelijke borrelpraat houden en net doen alsof dit allemaal alleen in je hoofd bestaat, of we kunnen alles loslaten, aan niemand aandacht schenken en, als kinderen die op kerstavond midden in een drukke woonkamer een tentje bouwen, een wereld binnengaan die straalt van plezier en voorpret, waar geen enkel gevaar heerst, waar geen ruimte is voor schaamte, twijfel of angst en waar alles schertsend en spontaan wordt gezegd, omdat de ernstigste zaken vaak worden uitgesproken onder het mom van baldadigheid en gein.

Ik hield haar hand iets langer vast dan gebruikelijk, om te zeggen dat ik de boodschap had begrepen, maar liet hem sneller dan gerechtvaardigd weer los, omdat ik bang was dat ik de boodschap zelf had verzonnen.

Dat was mijn bijdrage, mijn handtekening onder de avond, mijn verwrongen interpretatie van een eenvoudige handdruk. Als zij wist hoe ze mij moest interpreteren, zou ze door dit vertoon van nonchalance heen kijken en de andere, diepere nonchalance zien, die ik niet graag laat varen, vooral niet in aanwezigheid van iemand die met drie woorden en amper één blik moeiteloos de sleutel tot al mijn schuilplaatsen zou kunnen bezitten.

Het kwam niet bij me op dat mensen die plotseling in je leven opduiken net zo plotseling weer kunnen verdwijnen als ze er genoeg van hebben, dat iemand die een paar tellen voordat de muziek begint een concertzaal komt binnenvallen plotseling weer op zou kunnen staan om iedereen opnieuw te storen zodra ze zich realiseert dat ze in de verkeerde rij zit en geen zin heeft om tot de pauze te wachten.

Ik keek naar haar. Ik keek naar haar gezicht. Ik kende dat gezicht. ‘Je komt me bekend voor,’ wilde ik zeggen.

‘Je ziet er verloren uit,’ zei ze.

‘Is dat zo duidelijk te zien?’ antwoordde ik. ‘Zien de meeste mensen er niet verloren uit op feestjes?’

‘De een meer dan de ander. Hij niet.’ Ze wees naar een man van mid-

delbare leeftijd die met een vrouw stond te praten. Hij leunde tegen een hoogstwaarschijnlijk valse, gecanneleerde pilaar met een kapiteel in Korinthische stijl; met een doorzichtig drankje in zijn hand hing hij zo'n beetje tegen de pilaar aan, alsof hij alle tijd van de wereld had. 'Hij ziet er helemaal niet verloren uit. En zij ook niet.'

Ik ben Clara. Ik doorzie mensen.

Ze doopte hen meneer en mevrouw Shukoff; meneer en mevrouw Shukoff, schijnbaar beschaafd, maar in werkelijkheid grof, zei hij met een lonk terwijl hij zijn glas leegdrank; het duurt niet lang meer of ik ontplof.

Shukoff: mensen die je niet van je af kon schudden, hoe graag je ook wilde, legde ze uit. We lachten.

Daarna wees Clara me, op een buitengewoon indiscrete manier, op een vrouw van een jaar of zestig in een lange rode jurk met zwarte lakleren pumps eronder. 'De grootmoeder van de Kerstman. Moet je nou toch eens kijken,' zei ze, en ze wees naar de brede lakleren riem met gouden gesp die om oma's buik zat gesnoerd. Ze droeg een blonde glitterpruik waarvan de samengeklitte en verharde zijkanten als de hoorns van een jonge ram om haar oren krulden. Aan die oren bungelden twee grote halve parels, gezet op piepkleine gouden plaatjes: miniatuur-ufos, maar dan zonder de groene mannetjes, zei Clara. Ze doopte haar terstond Muffy Mitford. Daarna ging ze verder met het afkraken van Muffy Mitford, waarbij ze mijn hulp inriep, alsof ze er geen moment aan twijfelde dat ik aan de karaktermoord mee zou doen.

Muffy sprak met onvaste stem. Muffy droeg thuis lichtblauwe, pluizige froufroupantoffels, zei ik. Muffy droeg een huisjurk onder haar kleren, altijd een huisjurk onder haar kleren, zei zij. Muffy had een ongeschoren poedel die Suleiman heette. En een man met de bijnaam Chip. En een zoon – hoe kon het anders – Pip. En een dochter Mimi. Nee, Buffy, rijmt op Muffy. Muffy Beaumont. Geboren Montebello. Nee, Belmont. Laten we het maar toegeven: Schoenberg, zei Clara. Muffy had een Engels dienstmeisje. Uit Shropshire. Nee, Nottingham. Nee, East Anglia. East Coker. Little Gidding, zei ik. Burnt Norton, verbeterde ze me, of, bij nader inzien, van de eilanden. Mallorca, zei ze. En dan heet ze Monserrat of zo, zei ik. Nee, nee. Dolores Luz Berta Fatima Consuelo Jacinta Fabiola Inez Esmeralda – zo'n naam waar geen eind aan komt, omdat de magie zit in de melodie en cadans die maar blijft stijgen en dalen om uiteindelijk uit te monden in een achternaam die zo gewoon is als het zand op het strand van Far Rockaway: Rodriguez –

waarop we in schateren uitbarstten, want we zagen dat Muffy lachend haar heupen bewoog op het ritme van de zanger met de keelstem en het losse eind van haar riem als een vruchtbaarheidssymbool vanuit haar middenrif heen en weer liet slingeren; haar martiniglas helemaal leeg – en ze zei met een lonk terwijl ze haar glas leegdrank, geef me er nog een en kijk hoe ik pronk.

‘Jij bent zeker een vriend van Hans?’ vroeg ze.

‘Hoezo, hoe weet je dat?’

‘Je zingt niet. Ik zing niet.’ Toen ze doorhad dat ik haar verklaring niet helemaal begreep, voegde ze eraan toe: ‘Hans’ vrienden zingen niet. Alleen Gretchens vrienden zingen.’ Ze veegde haar lippen af met een servet, als om de laatste flikkering te onderdrukken van een binnenpretje dat ze niet van zins was te onthullen maar waarvan de rimpeeling je niet mocht ontgaan. ‘Simpel,’ zei ze, en ze wees niet al te onopvallend in de richting van de piano, waar zich een groepje mensen had verzameld dat geestdriftig stond te zingen rondom de man met de keelstem.

‘Dan zal Gretchen wel de muzikaalste van de twee zijn,’ antwoordde ik vaag, gewoon om maar iets te zeggen, om het even wat, ook al strompelde het gesprek voort naar een onvermijdelijke stilte. Clara’s reactie veegde mijn woorden in één klap van tafel.

‘Gretchen, muzikaal? Die herkent muziek nog niet eens als die een scheet in haar oor laat. Moet je haar nou eens zien, hoe ze aan de deur vastgeplakt al haar gasten verwelkomt omdat ze niet weet hoe ze zich anders een houding moet geven.’ Ineens herinnerde ik me de slappe handdruk, de plichtmatige begroeting, de kus op de wang die langs je oor schampt om haar make-up niet uit te laten lopen.

Haar woorden brachten me van mijn stuk, maar ik ging er niet op in, omdat ik niet wist wat ik moest antwoorden of hoe ik erop moest reageren. ‘Maar moet je hun gezichten eens zien,’ voegde ze eraan toe, en ze wees naar de zangers. Ik keek naar hun gezichten. ‘Zou jij zingen, alleen omdat het Kerstmis is en iedereen staat te kwelen als een uit zijn krachten gegroeide, aan vruchtenbowl sabbelende goudvis?’

Ik zei niets.

‘Serieus,’ vervolgde ze; dus het was geen retorische vraag. ‘Moet je al die Euro-Shukoffs eens zien. Zien ze er niet allemaal uit als mensen die altijd zingen op kerstfeesten?’

Ik ben Clara. Ik kan heel gemeen zijn.

‘Maar ik zing ook... bij gelegenheid,’ zei ik onoprecht, en ik pro-

beerde net zo vriendelijk en naïef te klinken als iemand die het de normaalste zaak van de wereld vindt om op feesten te zingen. Misschien wilde ik zien hoe ze haar hatelijke opmerking terug zou nemen, nu ze me onbedoeld onder vuur had genomen. Of misschien plaagde ik haar maar en wilde ik haar niet laten weten hoezeer haar cynische veroordeling van kameraadschappelijke samenzang met de mijne overeenkwam.

‘Maar ik zing ook,’ zei ze, en ze trok een wenkbrauw op alsof ik iets moeilijks en ingewikkelds had gezegd. Ze knikte lichtjes met haar hoofd terwijl ze over de diepere betekenis van mijn woorden nadacht en leek die nog steeds te wegen toen plotseling tot me doordrong dat ze het niet over zichzelf had; ze papegaaide na wat ik net tegen haar had gezegd – maar ik zing ook – en wierp het mij op honende, spottende toon weer voor de voeten, als een verfrommeld cadeautje dat in zijn inmid- dels verkreukelde doos wordt teruggegeven.

‘Dus jij zingt,’ zei ze, de zaak nog aldoor beschouwend. Of krabbelde ze al terug na haar giftige pijn!

‘Ja. Ik zing, bij gelegenheid...’ antwoordde ik, en ik probeerde niet al te zelfvoldaan en ernstig te klinken. Ik deed net alsof ik de prikkelen- de ironie in haar stem niet had opgemerkt en stond op het punt om er ‘onder de douche’ aan toe te voegen toen ik plotseling besepte dat in Clara’s universum zingen onder de douche precies datgene was wat iedereen bekende die net heimelijk had toegegeven ‘bij gelegenheid’ te zingen. Het zou zó voorspelbaar zijn geweest om dat te zeggen. Ik kon haar alle clichés uit mijn zin al horen fileren.

‘Dus je zingt,’ begon ze. ‘Laat eens wat horen dan.’

Ze overviel me. Ik schudde mijn hoofd.

‘Waarom niet? Samenzang matig?’ vroeg ze.

‘Zoiets.’ ‘Kan beter’ was een te flauwe repliek op haar schoolrap- portplagerij, daarom hield ik die voor me. Maar nu wist ik niets meer te zeggen.

Een nieuw moment van twijfel. Ze keek over mijn schouder en ver- brak de stilte: ‘Wil je mij horen zingen?’

Haar woorden klonken bijna als een uitdaging. Ik dacht dat ze een grapje maakte en dat, nu ze net zo’n afkeer had getoond van Gretchens vrienden en hun kerstgekwel, zingen wel het laatste was wat ze zou doen. Maar voordat ik eindelijk de juiste woorden had gevonden en haar had geantwoord, zong ze al met het koor mee, maar met een stem die ik nooit aan haar gezicht gekoppeld zou hebben en waarvan ik niet

kon geloven dat hij van haar was, omdat hij aan totale overgave grensde, alsof ze, door op dat moment vlak naast me te staan zingen, een andere, diepere kant van zichzelf onthulde om me eraan te herinneren dat alles wat ik tot dusver van haar dacht – van frisse wind tot giftige pijl tot schimpscheuten en spot – weleens een vergissing kon zijn, dat ‘sarcastisch’ een zachtmoediger kant had, dat ‘gevaarlijk’ bezorgd en teerhartig kon worden, dat ze zo vol zat met andere, nog verbazingwekkender eigenschappen dat het geen zin had om ze bij te houden of te proberen ze te voorspellen, of in verzet te komen tegen iemand wier bondige, achteloze *Ik ben Clara* me eraan herinnerde dat er mensen op de wereld zijn die je er, ondanks hun norske arrogantie, met niet meer dan een paar noten eenvoudig van kunnen overtuigen dat ze intrinsiek vriendelijk, eerlijk en kwetsbaar zijn – maar wel met de verontrustende waarschuwing dat hun vermogen om van het een op het ander over te schakelen hen uiteindelijk dodelijk maakt.

Ik stond als aan de grond genageld, aan de grond genageld door de stem, door de persoon, door mijn totale onvermogen om de situatie de baas te blijven, door het plezier dat ik voelde om zo gemakkelijk van mijn sokken te worden geblazen, hulpeloos, redeloos. Haar stem kwam niet gewoon uit haar lichaam. Hij leek dingen uit mijn lichaam te scheuren, als een oeroude bekentenis die ik nog steeds niet kon doen en die terugging tot mijn kindertijd, als de echo van vergeten verhalen die uiteindelijk tot uitdrukking kwamen in een lied. Wat was dit voor een gevoel, en waar kwam het vandaan? Waarom deed het luisteren naar haar stem of het staren naar haar opengeknoopte karmozijnrode blouse met de te blote, glanzende halslijn me verlangen om onder haar betovering te leven, vlak bij haar hart, onder haar hart, naast mijn hart, een blik in jouw hart; dat hangertje, dat wilde ik in mijn mond.

Als een Odysseus die bekend is met de verleidingstechnieken van de Sirenen bleef ik in mijn achterhoofd zoeken naar redenen om niet voor de bijl te gaan, om het niet te geloven. Met zo’n perfecte stem zou ze weleens té perfect kunnen zijn.

Het duurde niet lang voor ik besepte dat wat ik voelde niet slechts bewondering was, of ontzag, of afgunst. Het woord ‘aanbidding’ – als in: ‘Ik zou iemand als zij kunnen aanbidden’ – was nog niet bij me opgekomen, hoewel ik later die avond, toen ik met haar naar een glimmende, maanverlichte boot stond te kijken die aan de overzijde van de witte Hudson afgemeerd lag, uitkwam op ‘aanbidding’. Omdat het zien van een vredig winterlandschap de ziel verheft en ons weerloos